

Offentlig upphandling

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 63 motionsyrkanden om offentlig upphandling från den allmänna motionstiden hösten 2013. Förslagen handlar bl.a. om kollektivavtal, socialt företagande, mindre företag, närproducerat och miljökrav.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns 16 reservationer och 5 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning	7
Utskottets överväganden	8
Kollektivavtal m.m.	8
Djurskydd	11
Miljökrav, transport m.m.	12
Sociala hänsyn	14
Kvinnors företagande, mindre företag, närproducerat m.m.	16
Utmaningsrätt	18
Välfärdstjänster och hälso- och sjukvård	19
Skatteplanerande företag	21
Kompetens och information	22
Uppföljning och sanktioner vid brott mot LOU	24
Vita jobb	25
Telefontjänster	26
Lärlingsklausuler	27
Reservationer	29
1. Kollektivavtal m.m., punkt 1 (S, SD)	29
2. Kollektivavtal m.m., punkt 1 (MP)	30
3. Kollektivavtal m.m., punkt 1 (V)	31
4. Djurskydd, punkt 2 (MP)	32
5. Djurskydd, punkt 2 (SD)	32
6. Miljökrav, transport m.m., punkt 3 (S)	33
7. Miljökrav, transport m.m., punkt 3 (MP)	34
8. Miljökrav, transport m.m., punkt 3 (V)	35
9. Sociala hänsyn, punkt 4 (S)	36
10. Kvinnors företagande, mindre företag, närproducerat m.m., punkt 5 (MP)	37
11. Skatteplanerande företag, punkt 8 (V)	38
12. Kompetens och information, punkt 9 (V)	38
13. Uppföljning och sanktioner vid brott mot LOU, punkt 10 (S)	39
14. Vita jobb, punkt 11 (S, V)	40
15. Telefontjänster, punkt 12 (SD)	40
16. Lärlingsklausuler, punkt 13 (S)	41
Särskilda yttranden	42
1. Djurskydd, punkt 2 (V)	42
2. Kvinnors företagande, mindre företag, närproducerat m.m., punkt 5 (V)	42
3. Utmaningsrätt, punkt 6 (V)	42
4. Välfärdstjänster och hälso- och sjukvård, punkt 7 (V)	43
5. Vita jobb, punkt 11 (SD)	43
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	45
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	45

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Kollektivavtal m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Fi214 av Teres Lindberg (S) i denna del,

2013/14:Fi238 av Lars Johansson och Shadiye Heydari (båda S) yrkande 1,

2013/14:Fi239 av Shadiye Heydari och Lars Johansson (båda S) yrkande 1,

2013/14:Fi267 av Kurt Kvarnström och Roza Güclü Hedin (båda S),

2013/14:Fi298 av Marie Granlund (S) yrkande 1 i denna del,

2013/14:Fi302 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (båda S) i denna del,

2013/14:Fi304 av Jan-Olof Larsson och Catharina Bråkenhielm (båda S) yrkande 1,

2013/14:Sk376 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 30–32,

2013/14:Sk411 av Leif Jakobsson m.fl. (S) yrkandena 6 och 7 samt

2013/14:U316 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 8.

Reservation 1 (S, SD)

Reservation 2 (MP)

Reservation 3 (V)

2. Djurskydd

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Fi211 av Cecilia Widegren (M),

2013/14:Fi213 av Sten Bergheden (M) yrkande 3,

2013/14:MJ426 av Richard Jomshof (SD) yrkande 5 och

2013/14:MJ518 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 47.

Reservation 4 (MP)

Reservation 5 (SD)

3. Miljökrav, transport m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Fi230 av Christer Akej (M),

2013/14:Fi233 av Christer Akej (M),

2013/14:Fi241 av Esabelle Dingizian och Jonas Eriksson (båda MP),

2013/14:Fi262 av Lars Beckman (M),

2013/14:Fi291 av Irene Oskarsson (KD),

2013/14:Fi298 av Marie Granlund (S) yrkande 1 i denna del,

2013/14:T526 av Stina Bergström m.fl. (MP) yrkande 27,

2013/14:MJ223 av Jan Lindholm (MP) yrkande 2,

2013/14:MJ468 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 28,

2013/14:MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 9,

2013/14:MJ492 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkandena 23 och 24 samt

2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 8.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (MP)

Reservation 8 (V)

4. Sociala hänsyn

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Fi269 av Håkan Bergman m.fl. (S),

2013/14:Fi288 av Hillevi Larsson (S),

2013/14:Fi293 av Krister Örnfjäder m.fl. (S),

2013/14:Fi298 av Marie Granlund (S) yrkande 1 i denna del,

2013/14:Fi302 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (båda S) i denna del och

2013/14:N408 av Christer Adelsbo m.fl. (S) yrkande 4.

Reservation 9 (S)

5. Kvinnors företagande, mindre företag, närproducerat m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Fi206 av Gunvor G Ericson och Jonas Eriksson (båda MP) yrkande 1,

2013/14:Fi213 av Sten Bergheden (M) yrkande 1,

2013/14:Fi223 av Jan Ericson (M),

2013/14:Fi240 av Rickard Nordin (C),

2013/14:Fi266 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S) och

2013/14:Fi268 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S).

Reservation 10 (MP)

6. Utmaningsrätt

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Fi216 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M),

2013/14:Fi245 av Anne Marie Brodén och Finn Bengtsson (båda M) och

2013/14:Fi247 av Hans Backman (FP).

7. Välfärdstjänster och hälso- och sjukvård

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Fi271 av Lars Johansson m.fl. (S) yrkande 3 och

2013/14:So360 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M) yrkande 2.

8. Skatteplanerande företag

Riksdagen avslår motion

2013/14:Sk376 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 35.

Reservation 11 (V)

9. Kompetens och information

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Fi213 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2013/14:Fi231 av Eliza Roszkowska Öberg (M),

2013/14:Fi242 av Jessica Polfjärd (M) och

2013/14:Sk376 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 34.

Reservation 12 (V)

10. Uppföljning och sanktioner vid brott mot LOU

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Fi214 av Teres Lindberg (S) i denna del,

2013/14:Fi238 av Lars Johansson och Shadiye Heydari (båda S) yrkandena 2 och 3,

2013/14:Fi239 av Shadiye Heydari och Lars Johansson (båda S) yrkandena 2 och 3,

2013/14:Fi298 av Marie Granlund (S) yrkande 2 och

2013/14:Fi304 av Jan-Olof Larsson och Catharina Bråkenhielm (båda S) yrkande 3.

Reservation 13 (S)

11. Vita jobb

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Fi214 av Teres Lindberg (S) i denna del,

2013/14:Fi252 av Tomas Nilsson m.fl. (S),

2013/14:Fi299 av Phia Andersson (S),

2013/14:Fi300 av Phia Andersson m.fl. (S),

2013/14:Fi304 av Jan-Olof Larsson och Catharina Bråkenhielm (båda S) yrkande 2 och

2013/14:Sk411 av Leif Jakobsson m.fl. (S) yrkandena 8 och 9.

Reservation 14 (S, V)

12. Telefonitjänster

Riksdagen avslår motion

2013/14:Fi311 av Mikael Jansson och David Lång (båda SD).

Reservation 15 (SD)

13. Lärlingsklausuler

Riksdagen avslår motion

2013/14:Fi222 av Kerstin Haglö m.fl. (S).

Reservation 16 (S)

Stockholm den 23 januari 2014

På finansutskottets vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Fredrik Olovsson (S), Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Pia Nilsson (S), Göran Pettersson (M), Jörgen Hellman (S), Bo Bernhardsson (S), Carl B Hamilton (FP), Sven-Erik Bucht (S), Staffan Anger (M), Per Bolund (MP), Anders Sellström (KD), Sven-Olof Sällström (SD), Ulla Andersson (V), Ardalan Shekarabi (S), Ann-Kristine Johansson (S) och Emil Källström (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas 63 motionsyrkanden om offentlig upphandling från den allmänna motionstiden hösten 2013. Förslagen handlar bl.a. om kollektivavtal, socialt företagande, mindre företag, närproducerat och miljökrav. En sammanställning över behandlade förslag finns i bilaga 1.

Flera av motionerna behandlas relativt översiktligt eftersom utskottet tidigare och senast våren 2013 behandlat de aktuella frågorna (bet. 2012/13: FiU32).

Utskottets överväganden

Kollektivavtal m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kollektivavtal, kollektivavtalsenliga villkor och krav på att produktion sker under drägliga förhållanden där mänskliga rättigheter respekteras. Utskottet anser att det är lämpligt att invänta kommande förslag på nya direktiv om offentlig upphandling.

Jämför reservationerna 1 (S, SD), 2 (MP) och 3 (V).

Motionerna

I motion 2013/14:Fi214 av Teres Lindberg (S) i denna del yrkar motionären att kommunerna bör kunna ställa krav på att det finns kollektivavtal vid upphandling och inköp.

Förslag om krav på kollektivavtal finns även i motionerna 2013/14:Fi238 och 2013/14:Fi239 av Lars Johansson och Shadiye Heydari (båda S) yrkande 1, i motion 2013/14:Fi267 av Kurt Kvarnström och Roza Güclü Hedin (båda S), i motion 2013/14:Fi298 av Marie Granlund (S) yrkande 1 i denna del, i motion 2013/14:Fi302 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (båda S) i denna del, i motion 2013/14:Fi304 av Jan-Olof Larsson och Catharina Bråkenhielm (båda S) yrkande 1, i partimotion 2013/14:Sk376 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 30–32 och i kommittémotion 2013/14:Sk411 av Leif Jakobsson m.fl. (S) yrkandena 6 och 7.

I partimotion 2013/14:U316 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 8 föreslår motionärerna att kommunerna, landstingen och staten ska ställa krav på att produktion sker under drägliga förhållanden där mänskliga rättigheter respekteras.

Tidigare behandling

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat motioner om kollektivavtal.

I betänkande 2012/13:FiU32 avstyrkte utskottet förslag om kollektivavtal med motiveringen att det inte är lämpligt att införa krav på kollektivavtal i den svenska upphandlingslagstiftningen. En anledning var att frågan har prövats rättsligt och har ansetts strida mot såväl de svenska upphandlingsreglerna som EU-rätten. Dessutom skulle, menade utskottet, ett sådant krav kunna utestänga en stor andel av de små och medelstora företagen i Sverige från att delta i svenska offentliga upphandlingar. Dessa företag upplever redan i dag att upphandlingslagstiftningen är krånglig. Att delta i upphandlingar är förenat med stora kostnader och det måste ställas mot

osäkerheten i att få en order. Krav på kollektivavtal skulle därför kunna försvåra för utvecklingen inom områden där små och medelstora företag har en stor betydelse. En diskriminering av småföretag skulle strida mot syftet med de förslag som kommissionen har tagit fram för att underlätta för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar. Utskottet höll fast vid sin uppfattning att det var önskvärt att i stället underlätta för dessa företag att på lika villkor delta i offentliga upphandlingar.

Kompletterande uppgifter

Europaparlamentet antog tre nya direktiv på upphandlingsområdet den 15 januari 2014.¹ De nya direktiven innehåller en allmän regel om att medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att garantera att leverantörer följer de krav på miljöområdet, det sociala och det arbetsrättsliga området som fastställts i EU-rätten, nationell rätt, kollektivavtal eller vissa internationella konventioner. Till den allmänna regeln har det sedan kopplats bestämmelser om möjligheten att förkasta anbud eller att utesluta anbudsgivare som inte uppfyller de skyldigheterna. Handlar det om ett orimligt lågt anbud ska det vara obligatoriskt att förkasta anbudet. Krav på miljöområdet, det sociala området och det arbetsrättsliga området måste dock fortfarande vara förenliga med de grundläggande principerna om likabehandling och icke-diskriminering, transparens, proportionalitet och ömsesidigt erkännande samt EU-rätten i övrigt. Enligt uppgift från Regeringskansliet innebär denna regel ingen förändring i sak från de nuvarande reglerna.

Regeringen har tillsatt en särskild utredning vars uppdrag är att arbeta in de nya direktiven i den svenska lagstiftningen när de antagits.² Utredaren ska beakta vad riksdagen tillkännagett³ om att ändra lagen om offentlig upphandling (LOU) på så sätt att arbetsmiljöhänsyn kan tas och om att krav på villkor enligt svenska kollektivavtal kan ställas vid upphandling.⁴

I budgetpropositionen för 2014 bedömer regeringen att stöd, information och vägledning om offentlig upphandling inklusive innovationsupphandling, miljöhänsyn, och sociala hänsyn behöver koncentreras, förbättras och förstärkas. Detta behövs bl.a. mot bakgrund av att kunskapen i dessa frågor behöver förbättras. Från och med 2015 tillförs Konkurrensverket ytterligare 35 miljoner kronor till upphandlingsstödet.

¹ KOM(2011) 895 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, KOM(2011) 896 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om offentlig upphandling och KOM(2011) 897 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tilldelning av koncessioner.

² Utredningen om genomförande av EU:s direktiv om offentlig upphandling, upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster samt tilldelning av koncessioner (S 2012:09).

³ Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2010/11:AU3.

⁴ Dir. 2012:96 s. 11.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill, liksom tidigare år, påminna om att reglerna om offentlig upphandling finns för att garantera att konsumenternas och skattebetalarnas pengar används på det mest effektiva sättet, att den offentliga sektorns kostnader hålls nere och att kostnadsmedvetenheten främjas i staten och i kommunerna. Genom att tillämpa reglerna främjas konkurrens på lika villkor och riskerna för korruption motverkas.

Utskottet konstaterar att många svenska företag har sina marknader utanför Sveriges gränser, och det är därför viktigt att värna EU-reglerna om offentlig upphandling och att de tillämpas av alla medlemsstater. Reglerna bygger på EU-rätten och återfinns även inom ramen för Världshandelsorganisationens (WTO) bestämmelser. Målsättningen med reglerna är att slå vakt om den fria och lika konkurrensen. Grunden för regelverket består av fem grundprinciper. De handlar om icke-diskriminering, likabehandling, öppenhet, proportionalitet och ömsesidigt erkännande. Utskottet framhåller att Sverige varken kan eller bör söka ändra dessa regler. Om det införs för många undantag på området är risken stor att den fria och lika konkurrensen undergrävs.

Sverige behöver vara öppet för handel över gränserna och så långt som möjligt försäkra sig om att svenska företag har tillträde till offentliga upphandlingar i andra länder. Frågor om arbetsvillkor regleras olika i olika länder. I Sverige regleras de av arbetsmarknadens parter genom kollektivavtal. Andra länder har andra sätt att reglera motsvarande frågor.

Utskottet håller dock fast vid sin ståndpunkt att det inte är lämpligt att ta något initiativ till att införa krav på kollektivavtal eller liknande i den svenska upphandlingslagstiftningen. Frågan har prövats rättsligt och har ansetts strida mot såväl de svenska upphandlingsreglerna som EU-rätten.⁵ Av rent juridiska skäl säger utskottet därför nej till att föreslå att det införs krav på kollektivavtal vid offentliga upphandlingar. Samtidigt är det utskottets uppfattning att det är viktigt med ordning och reda på arbetsmarknaden och att sjysta villkor ska gälla på arbetsplatser i företag som deltar i offentliga upphandlingar.

De nya EU-direktiven innehåller förtydligande skrivningar när det gäller möjligheterna att ställa krav på villkor i enlighet med kollektivavtal. Sådana krav måste dock fortfarande vara förenliga med de grundläggande principerna och EU-rätten i övrigt. De nyligen antagna direktiven bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Utskottet avstyrker därmed de aktuella motionerna.

⁵ Se t.ex. mål 2434-05 från Länsrätten i Hallands län samt det s.k. Ruffertmålet, mål C346/06.

Djurskydd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om krav på djurskydd i samband med upphandling. Utskottet anser att det finns skäl att invänta kommande förslag från regeringen med anledning av de nya direktiven och Upphandlingsutredningens slutbetänkande.

Jämför reservationerna 4 (MP) och 5 (SD) samt särskilt yttrande 1 (V).

Motionerna

I motion 2013/14:Fi211 av Cecilia Widegren (M) yrkas att LOU bör ses över så att de upphandlande myndigheterna får möjlighet att ställa krav på att leverantörerna följer de riktlinjer och regler som svenska jordbrukare följer för att försäkra sig om en god kvalitet och bra djuromsorg. I dagsläget ställs inga krav på att leverantörerna ska följa till den svenska djurskyddslagstiftningen. Därmed har svenska leverantörer sämre villkor när det gäller offentliga upphandlingar än utländska leverantörer. Samtidigt förlorar upphandlarna möjligheten att erbjuda svenskproducerad mat till skolor, äldreboenden etc.

Liknande förslag finns i motion 2013/14:Fi213 av Sten Bergheden (M) yrkande 3, i motion 2013/14:MJ426 av Richard Jomshof (SD) yrkande 5 och i kommittémotion 2013/14:MJ518 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 47.

Tidigare behandling

Förslag om djurskydd har behandlats flera gånger tidigare av utskottet, senast i betänkande 2012/13:FiU32. Utskottet avstyrkte då motionsyrkandena med motiveringen att det fanns skäl att invänta de förslag som håller på att utarbetas inom EU och på nationell nivå.

Kompletterande uppgifter

Generellt gäller att protektionistiska syften inte får förekomma vid offentlig upphandling. Konkurrensverket menar att krav på att livsmedel ska vara producerade i enlighet med den svenska djurskyddslagstiftningen strider mot principerna om icke-diskriminering och likabehandling. Ett sådant krav strider dessutom mot principen om ömsesidigt erkännande, och det är enligt Konkurrensverket inte upp till enskilda upphandlande myndigheter att avgöra om ett särskilt skyddsintresse föreligger eller inte.

Upphandlingsutredningens slutbetänkande kom den 5 mars 2013 och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utredningen har tittat på frågan om socialt och miljömässigt ansvarsfull offentlig upphandling och

anger att vad som utgör sådana skäl varierar från upphandling till upphandling. Enligt utredningen finns det redan i dag stora möjligheter att ställa miljökrav och sociala krav.

I de nya upphandlingsdirektiven har frågor om miljöhänsyn och sociala hänsyn också fått en framträdande roll.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det redan enligt den gällande lagstiftningen är möjligt att ställa krav på djurskydd vid upphandling av livsmedel. Sådana krav måste dock vara förenliga med de grundläggande principerna. Kraven på djurskydd måste också vara tydliga, förutsägbara och möjliga att kontrollera och följa upp.

Enligt utskottet finns det skäl att invänta kommande förslag från regeringen med anledning av de nya direktiven och Upphandlingsutredningens slutbetänkande.

Utskottet avstyrker därmed de aktuella motionerna.

Miljökrav, transport m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om miljökrav, transporter och funktionalitet. Utskottet anser att det finns skäl att invänta kommande förslag från regeringen med anledning av de nya direktiven och Upphandlingsutredningens slutbetänkande.

Jämför reservationerna 6 (S), 7 (MP) och 8 (V).

Motionerna

I motion 2013/14:Fi230 av Christer Akej (M) föreslår motionären att LOU görs mer flexibel så att större hänsyn kan tas till de speciella krav den upphandlande myndigheten vill väga in. Det kan t.ex. handla om krav på miljö, transport och funktionalitet. Det är enligt motionären svårt att i dag väga in andra faktorer än ekonomi vid upphandlingar.

Liknande yrkande finns i motion 2013/14:Fi233 av Christer Akej (M), i motion 2013/14:Fi241 av Esabelle Dingizian och Jonas Eriksson (båda MP), i motion 2013/14:Fi291 av Irene Oskarsson (KD), i motion 2013/14:Fi298 av Marie Granlund (S) yrkande 1 i denna del och i kommittémotion 2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 8.

I motion 2013/14:Fi262 av Lars Beckman (M) föreslås att regeringen gör en översyn av hur man kan säkerställa att tydliga krav ställs på trafik-säkerhet när den offentliga sektorn upphandlar samhällsbetalda transporter för personer med funktionsnedsättning, exempelvis av CSN.

I motion 2013/14:MJ223 av Jan Lindholm (MP) yrkande 2 föreslås att SIN-listan (Substitute It Now) ska användas som ett verktyg vid upphandlingar för att få en snabb ersättning av farliga kemikalier i alla produkter.

I kommittémotion 2013/14:MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 9 föreslår motionärerna att statlig upphandling av mat ska inriktas mot mat med mindre klimatpåverkan.

I kommittémotion 2013/14:T526 av Stina Bergström m.fl. (MP) yrkande 27 föreslår motionärerna att regeringen ger lämpliga myndigheter i uppdrag att se hur de ska kunna upphandla en extern bilpoolsleverantör för myndighetens behov av biltransporter dagtid, med möjlighet för allmänheten att nyttja bilpoolen kvällstid, nattetid och helger. Många myndigheter använder bilar för de anställdas resor, framför allt under dagtid. Dessa bilar kan på ett fördelaktigt sätt utgöra basen för en bilpool för uthyrning kvällstid, nattetid och helger. På kommunal nivå existerar detta redan. I Göteborg upphandlar man sedan tio år tillbaka en extern bilpoolsleverantör som hyr ut bilar både till kommunen (dagtid) och till allmänheten (kvällstid, nattetid och helger). Kommuner får ju inte hyra ut bilar till allmänheten på egen hand.

I partimotion 2013/14:MJ468 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 28 föreslår motionärerna att regeringen verkar för att EU:s regelverk för offentlig upphandling förenklas så att miljö- och klimateffekter kan få större genomslag.

I kommittémotion 2013/14:MJ492 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkandena 23 och 24 föreslås att regeringen ska arbeta för att den offentliga sektorn genom sin upphandling verkar för ett miljövänligare samhälle med en minskad mängd kemikalier i offentliga verksamheter. Dessutom föreslås att Kemikalieinspektionen och Miljöstyrningsrådet ges i uppdrag att ge sakmässigt stöd till kommuner och landsting som vill upphandla mer miljövänligt med mindre farliga ämnen.

Tidigare behandling

Yrkanden om miljökrav har behandlats flera gånger tidigare av utskottet, senast i betänkande 2012/13:FiU32. Utskottet avstyrkte då motionsyrkandena med motiveringen att det fanns skäl att invänta de förslag som håller på att utarbetas inom EU och på nationell nivå.

Kompletterande uppgifter

Som framgått under kapitel 2 har frågor om miljöhänsyn och sociala hänsyn fått en framträdande roll i de nya upphandlingsdirektiven. Syftet är att klargöra hur upphandlande myndigheter och enheter kan bidra till att värna miljön och en hållbar utveckling och ta sociala hänsyn samtidigt som man uppnår en effektiv användning av offentliga medel. I de nya direktiven finns t.ex. regler om livscykelkostnader. Regleringen anger förutsättningarna för att bygga tilldelningsbeslut på livscykelkostnaden för det

som ska upphandlas. Livscykelkostnaden täcker in alla stadier från råvaru- och resursanskaffning till bortscaffande, röjning och avslutande. Även t.ex. kostnader för energiförbrukning och underhållskostnader kan ingå. I livscykelkostnader får också externa kostnader för miljön beaktas, t.ex. kostnader för utsläpp av klimatgaser, om de kan beräknas och verifieras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det redan enligt den gällande lagstiftningen finns möjlighet att ställa krav på miljö, transporter och funktionalitet. Kraven måste dock vara tydliga, förutsägbara och vara möjliga att kontrollera och följa upp. Frågor om miljö har hög prioritet både nationellt och på EU-nivå. Det framgår både av de nya direktiven och av det slutbetänkande som Upphandlingsutredningen lagt fram. Enligt utskottet finns det skäl att invänta vad dessa förslag kommer att resultera i och avstyrker motionerna.

Sociala hänsyn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om krav på sociala hänsyn. Utskottet anser att det finns skäl att invänta kommande förslag från regeringen med anledning av de nya direktiven och Upphandlingsutredningens slutbetänkande.

Jämför reservation 9 (S).

Motionerna

I motion 2013/14:Fi269 av Håkan Bergman m.fl. (S) anser motionärerna att det bör tas fram en nationell strategi för sociala upphandlingar inom den offentliga sektorn. På så sätt skulle osäkerheten minska om vilka krav som får ställas i offentliga upphandlingar. Genom att ställa sociala krav i upphandlingar kan man enligt motionärerna öka möjligheterna för att det offentliga tillsammans med det privata tar ansvar för en god kvalitet i verksamheten. Samtidigt kan det offentliga ställa krav på fler arbetstillfällen, överensstämmelse med sociala rättigheter och arbetstagares rättigheter, social integration och etisk handel.

Liknande förslag finns i motion 2013/14:Fi288 av Hillevi Larsson (S), i motion 2013/14:Fi293 av Krister Örnfjäder m.fl. (S), i motion 2013/14:Fi298 av Marie Granlund (S) yrkande 1 i denna del, i motion 2013/14:Fi302 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (båda S) i denna del och i motion 2013/14:N408 av Christer Adelsbo m.fl. (S) yrkande 4.

Tidigare behandling

Förslag om sociala hänsyn har behandlats flera gånger tidigare av utskottet, senast i betänkande 2012/13:FiU32. Utskottet avstyrkte då motionsyrkandena med motiveringen att det redan i den nuvarande lagstiftningen är möjligt att ställa sådana krav i upphandlingsunderlaget. Utskottet hänvisade också till att Upphandlingsutredningen såg över behovet av eventuella ytterligare åtgärder vad gäller sociala hänsyn.

Kompletterande uppgifter

I Upphandlingsutredningen finns ett särskilt avsnitt om socialt ansvarsfull offentlig upphandling. Frågan gäller hur organisationer inom den sociala ekonomin lättare ska kunna delta i upphandlingar och hur det mervärde som dessa organisationer representerar ska kunna beaktas.

Enligt utredningen går det inte att positivt särbehandla icke vinstsyftande organisationer genom att utesluta vinstdrivande företag i en offentlig upphandling. Men utredningen anser samtidigt att det inom området för sociala tjänster är möjligt att, under vissa omständigheter, låta upphandlingskontrakt utföras endast av ideella aktörer.

Utredningen föreslår att man, i stället för att utesluta vissa aktörer, ställer högre kvalitetskrav i upphandlingen och att man säkerställer att kraven följs. Upphandlingsutredningen föreslår att ett särskilt produktkategoristöd ska inrättas hos det samordnade upphandlingsstödet. För att öka mångfalden av aktörer i offentliga upphandlingar bör detta inom vård och omsorg särskilt inkludera vägledning till idéburna organisationer och icke vinstsyftande företag för att de lättare ska kunna medverka i offentliga upphandlingar. Det kan t.ex. handla om att visa på hur kontrakt kan delas upp eller att rekommendera längre anbudsstider för att göra det enklare för aktörer inom den sociala ekonomin att utforma genomtänkta anbud. Det kan också gälla frågan om att fånga upp de speciella mervärden som idéburna organisationer representerar.

I de nya upphandlingsdirektiven finns bestämmelser om att en medlemsstat får reservera rätten att delta i ett upphandlingsförfarande till vissa aktörer (t.ex. skyddade verkstäder och arbetsintegrerande företag) under vissa förutsättningar.

Upphandlingsstödet kommer att samlas under Konkurrensverket 2014. Som framgår ovan under punkt 1 kommer upphandlingsstödet att 2015 stärkas med 35 miljoner kronor. Regeringen skriver i budgetpropositionen för 2014 att stöd, information och vägledning om offentlig upphandling, inklusive innovationsupphandling, miljöhänsyn och sociala hänsyn behöver koncentreras, förbättras och förstärkas. Upphandlingsstödet kommer därmed bl.a. att arbeta med och informera om socialt ansvarsfull offentlig upphandling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det redan enligt den gällande lagstiftningen är möjligt att ställa krav på social hänsyn. I de nyss avslutade förhandlingarna om nya EU-direktiv på upphandlingsområdet har frågan om att kunna ta sociala hänsyn lyfts fram.

Upphandlingsutredningen lämnar också olika förslag på hur man bättre ska kunna ta sociala hänsyn vid offentliga upphandlingar. Enligt utskottet finns det skäl att invänta kommande förslag från regeringen med anledning av de nya direktiven och Upphandlingsutredningens slutbetänkande.

Utskottet avstyrker därmed motionerna.

Kvinnors företagande, mindre företag, närproducerat m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om upphandlingskrav om kvinnors företagande, mindre företag och närproducerat. Utskottet anser att det är av vikt att invänta kommande förslag från regeringen med anledning av de nya direktiven och Upphandlingsutredningens slutbetänkande.

Jämför reservation 10 (MP) och särskilt yttrande 2 (V).

Motionerna

I motion 2013/14:Fi206 av Gunvor G Ericson och Jonas Eriksson (båda MP) yrkande 1 föreslår motionärerna att reglerna för upphandling ses över så att kvinnors företagande inte missgynnas. Kommuner kan välja mellan upphandling och kundval när de konkurransutsätter verksamheter eller en kombination av båda. Upphandling innebär ofta höga inträdesbarriärer med stora initiala kostnader och långa kontrakt som skapar oligopol. Motionärerna hänvisar till en studie från Linköpings universitet från 2013.⁶ I studien har man undersökt samtliga småföretagare under perioden 1993–2008 i 16 kvinnodominerande näringsgrenar som påverkats av konkurrensutsättning. Enligt studien hade andelen kvinnor bland företagarna minskat i nio av näringsgrenarna. Det gällde framför allt i de näringsgrenar där upphandlingsmodellen använts, exempelvis sluten sjukvård, vård och omsorg i boende (ej äldreboende) och äldre- och handikappomsorg. Enligt motionärerna gynnas mäns företagande av kombinationen av stordrift och upphandling, medan kvinnors företagande gynnas av smådrift och kundval.

⁶ Strukturerna och företagandet – en longitudinell studie av kvinnors och mäns företagande i spåren av den offentliga sektorns omvandling, Birgitta Sköld, 2013.

I motion 2013/14:Fi213 av Sten Bergheden (M) yrkande 1 föreslås att möjligheten att dela upp offentliga upphandlingar ses över så att fler mindre företag kan delta. Ett liknande yrkande finns i motion 2013/14:Fi223 av Jan Ericson (M).

I motion 2013/14:Fi240 av Rickard Nordin (C) yrkas att lokala matproducenters deltagande i offentliga upphandlingar bör uppmuntras. Det skulle enligt motionären kunna ske genom att upphandlingarna bryts ned till rimliga nivåer, att det informeras om möjligheten att införa omlastningscentraler, att krav ställs på att svenska djurskyddsregler följs och att Miljöstyrningsrådet får utökade möjligheter att utbilda upphandlare, politiker och tjänstemän. Ett liknande yrkande finns i motionerna 2013/14:Fi266 och Fi268, båda av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S).

Tidigare behandling

Utskottet har inte tidigare behandlat frågan om huruvida kvinnliga företagare eventuellt missgynnas i offentliga upphandlingar.

Utskottet behandlade motionsyrkanden om mindre företags möjligheter att delta i offentliga upphandlingar senast i betänkande 2012/13:FiU32. Utskottet vidhöll då sin tidigare uppfattning att man bör ta vara på de möjligheter som finns enligt det gällande regelverket att utforma upphandlingarna så att mindre företag får bättre möjlighet att delta i dem. Det är upp till de upphandlande myndigheterna och enheterna att säkerställa dessa möjligheter.

När det gäller frågan om närproducerat konstaterade utskottet i samma betänkande att det skulle strida mot både de svenska upphandlingsbestämmelserna och EU-rätten att ta lokala hänsyn vid offentliga upphandlingar. Utskottet konstaterade också att motiven för dessa regler gagnar den svenska offentliga sektorn och svenska företag, inklusive företag som vill delta i offentliga upphandlingar i andra länder inom EU.

Kompletterande uppgifter

För att göra det möjligt för små och medelstora företag att i högre grad kunna lämna anbud i offentliga upphandlingar föreslås det i de nya upphandlingsdirektiven att en myndighet om den inte delar upp ett kontrakt måste förklara varför den inte gjort det. För att motverka oproportionerligt höga krav på leverantörernas ekonomiska kapacitet föreslås att det införs ett tak för vilken omsättning som kan krävas.

Utskottets ställningstagande

Som frågan om missgynnandet av kvinnor vid offentliga upphandlingar framställs i motionen liknar problemen de som framförts från småföretag. Utskottet är väl medvetet om att små och medelstora företag kan uppleva problem när det gäller att medverka i offentliga upphandlingar. Det är

dock enligt utskottet viktigt att påminna om att det redan enligt det gällande regelverket är möjligt att utforma upphandlingar så att mindre företag får bättre möjligheter att lämna anbud. Det är upp till de upphandlande myndigheterna och enheterna att beakta dessa möjligheter. Ett sätt är t.ex. att dela upp kontrakt i mindre delar där så är möjligt. Både inom EU och på nationell nivå pågår arbete med att förbättra regelverket när det gäller små och medelstora företags deltagande i upphandlingar. Utskottet anser att det är av vikt att invänta resultaten från detta arbete.

När det gäller att ta lokala hänsyn konstaterar utskottet, liksom tidigare, att det skulle strida mot såväl de svenska upphandlingsbestämmelserna som EU-rätten att ta sådana hänsyn.

Därmed avstyrker utskottet de aktuella motionerna.

Utmaningsrätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utmaningsrätt. Utskottet vidhåller sin uppfattning att en sådan lagreglerad rätt skulle innebära ett ingrepp i den kommunala självstyrelsen.

Jämför särskilt yttrande 3 (V).

Motionerna

I motion 2013/14:Fi216 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M) föreslås att det införs en obligatorisk utmaningsrätt för kommuner och landsting på alla områden med undantag för myndighetsutövning, strategiska ledningsfunktioner och vad som enligt lag eller förordning måste utföras av kommunen med egen personal.

Ett liknande yrkande finns i motion 2013/14:Fi245 av Anne Marie Brodén och Finn Bengtsson (båda M) och i motion 2013/14:Fi247 av Hans Backman (FP).

Tidigare behandling

Utskottet har behandlat liknande motionsyrkanden vid ett flertal tillfällen, senast i betänkande 2012/13:FiU32. Utskottet avstyrkte då förslagen med motiveringen att en sådan lagreglerad rätt skulle innebära ett ingrepp i den kommunala självstyrelsen. Utskottet påminde också om att små och medelstora företags möjligheter att konkurrera om utförande av t.ex. välfärdstjänster hade stärkts genom lagen (2008:962) om valfrihetssystem.

Kompletterande uppgifter

Utmaningsrätt har införts i drygt 40 kommuner. Om en kommun eller ett landsting har infört utmaningsrätt har den som vill driva en verksamhet åt kommunen på entreprenad rätt att utmana den kommunala verksamheten och rikta ett önskemål till kommunen om att en del av kommunens verksamhet ska drivas av den privata entreprenören. Kommunen eller landstinget prövar då först om det är tillåtet att upphandla verksamheten. Myndighetsutövning får inte upphandlas om det inte finns särskilt stöd för detta i speciallagstiftningen. Strategiska ledningsfunktioner och vad som enligt lag eller förordning måste utföras av kommunen eller landstinget kan inte heller utmanas. Om det fattas beslut om att verksamhet ska utmanas måste detta göras enligt gällande regler. Den som har utmanat verksamheten har inga garantier att få uppdraget utan kommer att konkurrera med andra leverantörer på samma villkor. Den enskilda kommunen eller landstinget utformar uppdraget, kraven och utvärderingskriterierna i förfrågningsunderlaget. Även om verksamheten upphandlas och drivs av ett privat företag är kommunen huvudman för verksamheten och har enligt kommunallagen ett ansvar för att kontrollera och följa upp verksamheten. Dessutom har kommunen eller landstinget ett ansvar för att det finns information som gör det möjligt för allmänheten att få insyn i hur verksamheten drivs i det privata företaget.

Utskottets ställningstagande

Liksom tidigare påminner utskottet om det kommunala självstyret, som innebär att kommunerna har möjlighet att själva besluta om de vill införa utmaningsrätt i sin verksamhet eller inte. Utskottet anser inte att man bör införa en obligatorisk utmaningsrätt eftersom det skulle innebära ett ingrepp i den kommunala självstyrelsen.

Utskottet avstyrker därmed de aktuella motionerna.

Välfärdstjänster och hälso- och sjukvård

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om begränsning till icke vinstdrivande organisationer vid upphandling av välfärdstjänster och tillträde till valfrihetssystem samt om att möjliggöra för fler aktörer att delta i upphandlingar. Utskottet vidhåller sin uppfattning att ytterligare initiativ från riksdagens sida inte är nödvändigt i nuläget.

Jämför särskilt yttrande 4 (V).

Motionerna

I motion 2013/14:Fi271 av Lars Johansson m.fl. (S) yrkande 3 föreslås att kommuner ges möjlighet att vid upphandling av välfärdstjänster och tillträde till valfrihetssystem begränsa upphandlingen till icke vinstdrivande organisationer.

I motion 2013/14:So360 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M) yrkande 2 föreslås att LOU ses över för att säkerställa mångfald och göra det möjligt för fler aktörer att delta i upphandlingar.

Tidigare behandling

I betänkande 2012/13:FiU32 avslog utskottet ett motionsyrkande om upphandling av hälso- och sjukvård. Utskottet ansåg att mångfalden och flexibiliteten inom bl.a. hälso- och sjukvården hade ökat genom att lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) infördes och att det inte fanns något skäl för riksdagen att ta ytterligare initiativ i frågan.

Kompletterande uppgifter

I förslagen till nya upphandlingsdirektiv finns bestämmelser om att en medlemsstat under vissa förutsättningar får reservera rätten att delta i ett upphandlingsförfarande till vissa aktörer, exempelvis skyddade verkstäder och arbetsintegrerande företag.

Upphandlingsutredningen diskuterar frågan om hur enskildas val och behov ska kunna beaktas.⁷

Under hösten 2012 tillsatte regeringen en särskild utredare med uppdrag att bl.a. utvärdera LOV utifrån brukarnas perspektiv, behovet av informationsinsatser, betydelsen av en mångfald av leverantörer, reformens betydelse för utvecklingen av kvalitet, effektivitet och kostnader inom äldreomsorgen samt eventuella samband mellan ersättningssystem, förfrågningsunderlag, kvalitet och vinstutdelning. LOV-utredningen ska också överväga för- och nackdelar med att göra lagstiftningen obligatorisk för hemtjänsten och andra verksamhetsområden.⁸ Utredningen lämnade sitt slutbetänkande den 16 januari 2014.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat denna fråga och vidhåller sin uppfattning att mångfalden och flexibiliteten inom bl.a. hälso- och sjukvården har ökat genom att lagen (2008:962) om valfrihetssystem infördes. Enligt utskottet behöver riksdagen i nuläget inte ta ytterligare initiativ på detta område. Därmed avstyrker utskottet motionerna.

⁷ SOU 2013:12 Goda affärer – en strategi för hållbar offentlig upphandling, s. 312 f.

⁸ Dir. 2012:91, Framtida valfrihetssystem inom socialtjänsten.

Skatteplanerande företag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att staten ska avstå från att ingå upphandlingsavtal med företag som har kopplingar till skatteparadis. Utskottet anser att det finns anledning att invänta kommande förslag från regeringen med anledning av de nya direktiven.

Jämför reservation 11 (V).

Allmänt

I partimotion 2013/14:Sk376 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 35 föreslås att regeringen bör verka för att staten vid offentlig upphandling inte skriver avtal med företag med koppling till skatteparadis.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat denna fråga, senast i betänkande 2012/13:FiU32. Utskottet avlog då förslagen med motiveringen att det inte fanns skäl att vidta sådana åtgärder med hänsyn till de förslag till direktiv som höll på att utarbetas inom EU.

Kompletterande uppgifter

I förslagen till nya upphandlingsdirektiv finns bestämmelser som ska bidra till att motverka osunda affärsbeteenden. Bestämmelserna avser bl.a. obligatorisk uteslutning på grund av exempelvis obetalda skatter och sociala avgifter. De nya direktiven kommer också att innehålla regler om ändring av och avslutande av kontrakt. Dessa regler bygger på rättspraxis från EU-domstolen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet påminner om att det redan enligt den gällande lagstiftningen är möjligt att diskvalificera leverantörer på vissa grunder. Reglerna om diskvalificering finns i 10 kap. LOU. I de nya direktiven föreslås bestämmelser som ska bidra till att motverka osunda affärsbeteenden. Det föreslås bl.a. att det ska finnas regler om ändring av och avslutande av kontrakt. Reglerna bygger på rättspraxis från EU-domstolen.

Utskottet anser att det i nuläget inte finns någon anledning att vidta sådana åtgärder som föreslås i motionen utan att man bör invänta kommande förslag från regeringen med anledning av de nya direktiven.

Utskottet avstyrker därmed motionen.

Kompetens och information

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kompetens och information. Utskottet anser att det finns skäl att invänta kommande förslag från regeringen.

Jämför reservation 12 (V).

Motionerna

I motion 2013/14:Fi213 av Sten Bergheden (M) yrkande 2 föreslås att det görs en översyn över den information som företagen får om hur offentliga upphandlingar fungerar. Offentliga verksamheter bör uppmuntras att minst en gång om året informera näringslivet om kommande upphandlingar och hur det fungerar när man lägger anbud i dessa upphandlingar.

I motion 2013/14:Fi231 av Eliza Roszkowska Öberg (M) yrkas att det görs en översyn av statens och kommunernas upphandling av informations- och kommunikationsteknik. Enligt motionären måste detta upphandlingsarbete förbättras och i högre grad genomsyras av affärsmässighet och professionalism.

I motion 2013/14:Fi242 av Jessica Polfjärd (M) föreslås att det görs en översyn för att säkerställa att alla kommuner har tillgång till god upphandlingskompetens. Antalet överklaganden har enligt motionären ökat kraftigt de senaste åren. Under 2012 inkom 3 265 överprövningsärenden till förvaltningsdomstolarna. Leverantörerna fick helt eller delvis bifall till sin talan i 29 procent av målen i förvaltningsrätterna under 2012. Det innebär att den upphandlande myndigheten eller enheten ålagts att antingen rätta eller göra om upphandlingen. Detta vittnar, enligt motionären, om att kompetensen inom området många gånger är för låg bland dem som upphandlar. Dåligt utformade upphandlingar riskerar att inte bli korrekta och att bli överklagade. Det kan också stänga ute småföretag. Resultatet kan dessutom bli att det kommer in för få anbud även inom en marknad som har många aktörer.

I partimotion 2013/14:Sk376 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 34 föreslås att det införs krav på särskild utbildning för tjänstemän inom den offentliga sektorn som ska handlägga upphandlingar.

Tidigare behandling

Frågan har behandlats flera gånger tidigare i utskottet, senast i betänkande 2012/13:FiU32. Då avslogs motionsyrkanden om beställarkompetens och uppföljning med motiveringen att utskottet ville avvakta dels kommande förslag från regeringen om kompetensfrågan, dels Upphandlingsutredningens slutbetänkande om uppföljningar av upphandlingar.

Kompletterande uppgifter

Upphandlingsutredningen poängterar i sitt slutbetänkande att den som ska kunna göra goda affärer behöver ha kunskap och kompetens inom flera områden, t.ex. juridik, ekonomi, miljö, teknik och socialt ansvarstagande. Kompetensen bör enligt utredningen därför stärkas och utredningen föreslår bl.a. följande:

- Regeringen utarbetar och överlämnar till riksdagen en strategisk handlingsplan för goda affärer där det huvudsakliga syftet är att styra den offentliga upphandlingen mot bättre kvalitet och effektivitet.
- Offentlig upphandling, med fokus på ledarskap och strategi, integreras i kompetensutvecklingen av ledare i staten.
- Tre professurer inrättas inom offentlig upphandling med inriktning på juridik, ekonomi och samhällsvetenskap samt uppdragsutbildning inom området anordnas.
- Anslagen till forskning om offentlig upphandling utökas med 10–15 miljoner kronor årligen, och tvärvetenskapliga projekt ges prioritet.
- Ett samordnat upphandlingsstöd i statlig regi ges ansvaret att utveckla vägledningar och informationsinsatser om upphandlingens strategiska betydelse.
- Det samordnade upphandlingsstödet utarbetar särskild vägledning för inköpssamverkan.⁹

Som framgår av kapitel 1 gör regeringen en satsning på upphandlingsstödet. Under 2015 kommer Konkurrensverket därför att tillföras en förstärkning på 35 miljoner kronor. Syftet är att öka kunskapen och kompetensen om offentlig upphandling.

Utskottets ställningstagande

Som utskottet påmint om i tidigare betänkanden är det varje upphandlande myndighet och enhet som ska säkerställa att den nödvändiga kompetensen finns hos den egna personalen som arbetar med upphandling. Utskottet delar Upphandlingsutredningens uppfattning att det krävs kunskap och kompetens inom flera områden för att kunna göra goda upphandlingar. Det finns dock inte skäl, enligt utskottet, att i nuläget överväga att göra en översyn av reglerna utan man bör invänta kommande förslag från regeringen.

Utskottet avstyrker därmed de aktuella motionerna.

⁹ SOU 2013:12 Goda affärer – en strategi för hållbar offentlig upphandling, s. 23 f.

Uppföljning och sanktioner vid brott mot LOU

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om uppföljning och sanktioner vid brott mot LOU. När det gäller uppföljning vill utskottet invänta kommande förslag från regeringen.

Jämför reservation 13 (S).

Motionerna

I motion 2013/14:Fi214 av Teres Lindberg (S) i denna del föreslår motionären att LOU ändras så att huvudentreprenörerna har ansvar för att underentreprenörerna följer överenskomna avtalsvillkor och betalar skatter och avgifter.

I motion 2013/14:Fi238 av Lars Johansson och Shadiye Heydari (båda S) yrkandena 2 och 3 föreslås att regeringen utreder möjligheten att öka öppenheten och insynen vid offentliga upphandlingar. Ansvar för att ta fram rapporteringsformulär för kontroll av huvud- och underleverantörer föreslås ligga hos de fackliga organisationerna. Vid uppenbara brott mot de rådande reglerna bör det enligt motionärerna vara möjligt att säga upp avtalet. Sådana brott bör vara skadestandsgrundande, och kommunen bör få kompensation för de merkostnader det innebär att göra en ny upphandling. Samma yrkande finns i motion 2013/14:Fi239 av Shadiye Heydari och Lars Johansson (båda S) yrkandena 2 och 3.

I motion 2013/14:Fi298 av Marie Granlund (S) yrkande 2 föreslås att det bör vara obligatoriskt med kontinuerlig uppföljning av offentliga upphandlingar för att säkerställa att ställda krav uppfylls.

I motion 2013/14:Fi302 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (båda S) i denna del föreslås att kontrollen av att avtalen efterlevs vid offentlig upphandling ökar och effektiviseras.

I motion 2013/14:Fi304 av Jan-Olof Larsson och Catharina Bråkenhielm (båda S) yrkande 3 föreslås att bristande uppfyllelse av avtalsvillkoren ska utgöra skadestands- och hävningsgrund för avtalen.

Kompletterande uppgifter

Frågor om sanktioner för leverantörer som bryter mot upphandlingsreglerna regleras inte i LOU. Det är därför viktigt att det skrivs in i kontraktet vad som ska gälla i den enskilda upphandlingen. Av kontraktet bör framgå vilka sanktioner leverantören drabbas av om han eller hon bryter mot vad som överenskommits.

Upphandlingsutredningen konstaterar att uppföljning och utvärdering generellt sett är ett eftersatt område och att offentlig upphandling inte är något undantag. Det är enligt utredningen viktigt att under kontraktstiden

dokumentera uppdagade brister i genomförandet av ett kontrakt liksom att påtala bristerna direkt för leverantören. Det måste också, enligt utredningen, finnas en beredskap att hantera överträdelser av avtalsvillkoren.¹⁰

Utredningen lämnar flera förslag på åtgärder i en handlingsplan.¹¹

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner inte anledning att föregå de åtgärder som Upphandlingsutredningens förslag kommer att leda till.

När det gäller sanktioner mot LOU erinrar utskottet om att det är vanliga avtalsrättsliga regler som gäller och att det är upp till de upphandlande myndigheterna och enheterna att utforma kontrakten så genomtänkt som möjligt.

Utskottet avstyrker därmed de aktuella motionerna.

Vita jobb

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om införande av den s.k. vita jobb-modellen. Utskottet anser att det finns skäl att invänta kommande förslag från regeringen med anledning av de nya direktiven och Upphandlingsutredningens slutbetänkande.

Jämför reservation 14 (S, V) och särskilt yttrande 5 (SD).

Motionerna

I motion 2013/14:Fi214 av Teres Lindberg (S) i den delen yrkar motionären att arbetet med att stävja den ekonomiska brottsligheten på nationell nivå bör förstärkas och ges utökade resurser. Den s.k. vita jobb-modellen kan enligt motionären vara ett effektivt verktyg och bör användas av upphandlare.

I motion 2013/14:Fi252 av Tomas Nilsson m.fl. (S) föreslås att den s.k. vita jobb-modellen införs i hela landet för att komma till rätta med svartarbete vid offentlig upphandling.

Motsvarande yrkanden finns i motion 2013/14:Fi299 av Phia Andersson (S), motion 2013/14:Fi300 av Phia Andersson m.fl. (S) och motion 2013/14:Fi304 av Jan-Olof Larsson och Catharina Bråkenhielm (båda S) yrkande 2.

I kommittémotion 2013/14:Sk411 av Leif Jakobsson m.fl. (S) yrkandena 8 och 9 föreslås också att ett liknande verktyg som vita jobb-modellen inarbetas i LOU för att eliminera svartjobb, skattefusk och ekonomisk brottslighet vid upphandlingar. Dessutom föreslås att det ska krävas en

¹⁰ SOU 2013:12 Goda affärer – en strategi för hållbar offentlig upphandling, s. 155 f.

¹¹ SOU 2013:12 Goda affärer – en strategi för hållbar offentlig upphandling, s. 593 f.

redovisning från de företag inom offentlig upphandling som tillhandahåller den upphandlade tjänsten av alla intäkter och kostnader som är kopplade till upphandlingen.

Kompletterande uppgifter

Den s.k. vita jobb-modellen är ett verktyg för offentlig upphandling som har utarbetats i samarbete mellan kommuner och fackföreningar. Modellen innehåller regler för sociala villkor och regler mot svartarbete. Bland annat ställs det följande krav. Leverantören blir skyldig att ge alla anställda i upphandlingen minst sociala villkor i enlighet med branschens krav och arbetsrättslig lagstiftning. Svartarbete vid leveransen av tjänsterna är naturligtvis förbjudet. Leverantören ansvarar för att dessa förpliktelser uppfylls i alla underleverantörsled. Följer inte leverantören kraven kan avtalet hävas och leverantören kan bli skadeståndsskyldig. Enligt vita jobb-modellen kan de fackförbund som är engagerade i projektet anlitas som kontrollanter av att kraven uppfylls.¹²

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det finns skäl att invänta kommande förslag från regeringen med anledning av de nya direktiven och Upphandlingsutredningens slutbetänkande.

Utskottet avstyrker därmed motionerna.

Telefonitjänster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om telefonitjänster. Utskottet anser att ett införande av en sådan lag som föreslås i motionen skulle strida mot EU-rätten.

Jämför reservation 15 (SD).

Motionerna

I motion 2013/14:Fi311 av Mikael Jansson och David Lång (båda SD) föreslås att det utreds om det är möjligt att införa en lag om förbud för svenska myndigheter att upphandla telefonitjänster utanför Sverige om detta ger låg kvalitet för medborgarna. Motionärerna menar att det kan uppstå allvarliga kvalitetsproblem på grund av språkproblem och bristande lokalkännedom hos leverantören.

¹² www.avtalsinformation.nu.

Tidigare behandling

Frågan om att införa en sådan lag som föreslås har tidigare behandlats av utskottet. I betänkande 2012/13:FiU32 avskog utskottet ett förslag om telefonitjänster och motiverade sitt beslut med att en sådan lag skulle strida mot EU-rätten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning att en sådan lag som föreslås i motionen skulle strida mot EU-rätten.

Utskottet avstyrker därmed motionen.

Lärlingsklausuler

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om lärlingsklausuler. Utskottet anser att det är lämpligt att invänta kommande förslag från regeringen med anledning av Upphandlingsutredningens slutbetänkande.

Jämför reservation 16 (S).

Motionerna

I motion 2013/14:Fi222 av Kerstin Haglö m.fl. (S) föreslås att regeringen verkar för att det införs lärlingsklausuler vid offentlig upphandling där så är möjligt. Motionären påpekar att ungdomsarbetslösheten är ett av våra största samhällsproblem. Den offentliga verksamheten, som kommun, landsting och stat samt dessas bolag, är en stor beställare av byggtjänster. Därför föreslår motionären att man bör verka för att det blir möjligt att ta in lärlingar där så är möjligt. Det kan göras t.ex. genom att det införs någon form av lärlingsklausul vid offentlig upphandling.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat förslag om lärlingsklausuler, senast i betänkande 2012/13:FiU32. Utskottet avskog då förslaget och ansåg att det var lämpligt att invänta Upphandlingsutredningens slutbetänkande.

Kompletterande uppgifter

Upphandlingsutredningen skriver i sitt slutbetänkande att det är mycket angeläget att närmare utreda i vilken mån bl.a. lärlingsklausuler effektivt kan bidra till att minska arbetslösheten, inte minst för grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. En viktig fråga, menar utredningen,

är bedömningen av samhällsvinsterna i förhållande till kostnaderna jämfört med andra tänkbara åtgärder på arbetsmarknadsområdet. Dagens budgetsystem måste sannolikt ses över för att mer optimalt kunna utnyttja ett instrument som offentlig upphandling som en del av arbetsmarknadspolitiken.¹³

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det finns anledning att invänta kommande förslag från regeringen med anledning av Upphandlingsutredningens slutbetänkande.

Utskottet avstyrker därmed den aktuella motionen.

¹³ SOU 2013:12 Goda affärer – en strategi för hållbar offentlig upphandling, s. 490.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Kollektivavtal m.m., punkt 1 (S, SD)

av Fredrik Olovsson (S), Pia Nilsson (S), Jörgen Hellman (S), Bo Bernhardsson (S), Sven-Erik Bucht (S), Sven-Olof Sällström (SD), Ardalan Shekarabi (S) och Ann-Kristine Johansson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Fi214 av Teres Lindberg (S) i denna del,

2013/14:Fi238 av Lars Johansson och Shadiye Heydari (båda S) yrkande 1,

2013/14:Fi239 av Shadiye Heydari och Lars Johansson (båda S) yrkande 1,

2013/14:Fi267 av Kurt Kvarnström och Roza Güclü Hedin (båda S),

2013/14:Fi298 av Marie Granlund (S) yrkande 1 i denna del,

2013/14:Fi302 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (båda S) i denna del,

2013/14:Fi304 av Jan-Olof Larsson och Catharina Bråkenhielm (båda S) yrkande 1 och

2013/14:Sk411 av Leif Jakobsson m.fl. (S) yrkandena 6 och 7 samt avslår motionerna

2013/14:Sk376 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 30–32 och

2013/14:U316 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 8.

Ställningstagande

Arbetstagarens främsta sociala skydd är kollektivavtal. I ett samhälle där social dumpning och svartarbete blivit vanligare har det blivit allt viktigare att kräva sociala villkor vid offentliga upphandlingar. Staten, kommunerna och landstingen bör därför kräva att huvud- och underentreprenörer tillämpar den utvalda EU-lagstiftningens tillåtna delar av branschavtalets villkorsnormer vid offentlig upphandling och att huvud- och underentreprenörer erbjuder sina anställda kollektivavtalsliknande villkor och tillämpar de sociala villkor som lag och branschavtal föreskriver vid en offentlig upphandling. Detta ska vara ett tillkommande kontraktsvillkor under upphandlingsprocessen och tillförsäkrar arbetstagarna skäligen anställningsvillkor

och förhindrar att offentlig upphandling blir ett verktyg för social dumpning. Regeringen bör enligt vår mening utreda möjligheten att införa ett sådant krav.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Kollektivavtal m.m., punkt 1 (MP)

av Per Bolund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:U316 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 8 och avslår motionerna

2013/14:Fi214 av Teres Lindberg (S) i denna del,

2013/14:Fi238 av Lars Johansson och Shadiye Heydari (båda S) yrkande 1,

2013/14:Fi239 av Shadiye Heydari och Lars Johansson (båda S) yrkande 1,

2013/14:Fi267 av Kurt Kvarnström och Roza Güclü Hedin (båda S),

2013/14:Fi298 av Marie Granlund (S) yrkande 1 i denna del,

2013/14:Fi302 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (båda S) i denna del,

2013/14:Fi304 av Jan-Olof Larsson och Catharina Bråkenhielm (båda S) yrkande 1,

2013/14:Sk376 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 30–32 och

2013/14:Sk411 av Leif Jakobsson m.fl. (S) yrkandena 6 och 7.

Ställningstagande

Starka fackföreningar är ett centralt instrument för en rättvis fördelning av resurser och för hållbar utveckling. När människor organiserar sig och kräver sina rättigheter och rimliga arbetsvillkor kan de förändra maktstrukturer och därmed hela samhällen. Fungerande fackliga organisationer ger bättre arbets- och levnadsvillkor och stimulerar en inkluderande tillväxt.

Kommuner och landsting är stora konsumenter av varor. Det finns i dag inga hinder i LOU för att ställa etiska krav. Med etiska krav menas krav att varor tillverkas på ett sätt som är förenligt med grundläggande ILO-konventioner. Regeringen bör verka för att kommunerna, landstingen och staten i sin upphandling ska ställa krav på att produktionen sker under drägliga förhållanden och att mänskliga rättigheter respekteras.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Kollektivavtal m.m., punkt 1 (V)

av Ulla Andersson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Sk376 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 30–32 och avslår motionerna

2013/14:Fi214 av Teres Lindberg (S) i denna del,

2013/14:Fi238 av Lars Johansson och Shadiye Heydari (båda S) yrkande 1,

2013/14:Fi239 av Shadiye Heydari och Lars Johansson (båda S) yrkande 1,

2013/14:Fi267 av Kurt Kvarnström och Roza Güclü Hedin (båda S),

2013/14:Fi298 av Marie Granlund (S) yrkande 1 i denna del,

2013/14:Fi302 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (båda S) i denna del,

2013/14:Fi304 av Jan-Olof Larsson och Catharina Bråkenhielm (båda S) yrkande 1,

2013/14:Sk411 av Leif Jakobsson m.fl. (S) yrkandena 6 och 7 samt

2013/14:U316 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 8.

Ställningstagande

Det finns en vida spridd myt om att det inte går att ställa krav på löner och arbetsvillkor vid offentlig upphandling. Det stämmer inte. I 6 kap. 13 § LOU står det att man får ställa särskilda sociala, miljömässiga och andra villkor för hur ett kontrakt ska fullgöras. Det går inte att ställa krav på att det ska finnas kollektivavtal, vilket Vänsterpartiet tycker är en brist i nuvarande lagstiftning. Däremot kan man kräva att leverantörerna följer vissa uttryckligt angivna villkor som återfinns i de kollektivavtal som gäller för den aktuella branschen. Denna medvetenhet behöver spridas och implementeras på alla nivåer inom staten, landsting, regioner och kommuner. Jag anser att kollektivavtalsenliga villkor bör ställas vid all offentlig upphandling inom den statliga sektorn. I LOU bör det ytterligare tydliggöras att villkor motsvarande kollektivavtalsvillkor kan ställas vid en offentlig upphandling. Ett motsvarande tydliggörande behöver även göras i EU-rätten. Regeringen bör driva frågan i EU om att tydliggöra medlemsstaternas möjligheter att ställa krav på kollektivavtalsenliga villkor vid offentliga upphandlingar. När nya direktiv nu kommer från EU har Sverige möjlighet att införa möjligheten att ställa krav på kollektivavtal i LOU, något vi länge förespråkade. Det kommer vi att arbeta för när den svenska lagstiftningen ska utformas.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Djurskydd, punkt 2 (MP)

av Per Bolund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:MJ518 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 47 och avslår motionerna

2013/14:Fi211 av Cecilia Widegren (M),

2013/14:Fi213 av Sten Bergheden (M) yrkande 3 och

2013/14:MJ426 av Richard Jomshof (SD) yrkande 5.

Ställningstagande

Den offentliga upphandlingen bör styra mot en ökad andel vegetariska produkter. Därigenom kan det kött som köps vara av bra kvalitet och leva upp till högt ställda djurskyddskrav. Miljöstyrningsrådet har visat hur man kan använda djurskyddskriterier i upphandlingen utan att hindras av EU-rätten. Som lägst bör kraven motsvara svensk djurskyddslagstiftning. Regeringen bör enligt min mening verka för detta.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. Djurskydd, punkt 2 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:MJ426 av Richard Jomshof (SD) yrkande 5 och

2013/14:MJ518 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 47 och avslår motionerna

2013/14:Fi211 av Cecilia Widegren (M) och

2013/14:Fi213 av Sten Bergheden (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Många svenskar äter i dag kött ovetande om att köttet kommer från djur som halal- eller koscherslaktats. Slaktmetoderna innebär att djuren slaktas och avblodas utan bedövning. Detta innebär ett utdraget dödsförlopp och ett onödigt lidande för djuren. Sverige är det enda land inom EU som förbjuder slakt utan bedövning. Andelen kött som slaktas med dessa slaktme-

toder växer. Jag anser att det är ett stort problem. Enligt Sverigedemokraterna måste problemet angripas på flera sätt. Sverige måste först och främst kräva ett generellt förbud inom EU mot dessa slaktmetoder. I väntan på att ett förbud införs måste Sverige aktivt söka undantag i EU så att Sverige kan förbjuda import av kött som slaktats med metoder som avviker från intentionerna i svensk djurskyddslagstiftning. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning om att allt kött som köps in genom offentlig upphandling ska komma från djur som slaktats i enlighet med svenska djurskyddsregler.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6. Miljökrav, transport m.m., punkt 3 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Pia Nilsson (S), Jörgen Hellman (S), Bo Bernhardsson (S), Sven-Erik Bucht (S), Ardalan Shekarabi (S) och Ann-Kristine Johansson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Fi298 av Marie Granlund (S) yrkande 1 i denna del,

2013/14:MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 9 och

2013/14:MJ492 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkandena 23 och 24 samt avslår motionerna

2013/14:Fi230 av Christer Akej (M),

2013/14:Fi233 av Christer Akej (M),

2013/14:Fi241 av Esabelle Dingizian och Jonas Eriksson (båda MP),

2013/14:Fi262 av Lars Beckman (M),

2013/14:Fi291 av Irene Oskarsson (KD),

2013/14:T526 av Stina Bergström m.fl. (MP) yrkande 27,

2013/14:MJ223 av Jan Lindholm (MP) yrkande 2,

2013/14:MJ468 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 28 och

2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 8.

Ställningstagande

Det finns en stark vilja i många kommuner och landsting att öka den ekologiska konsumtionen. Fler och fler beslutar om skärpta mål för upphandling. Vi menar att det finns flera anledningar till att fortsätta att arbeta med ett nationellt mål, men det måste paras med styrmedel, främst åtgärder inom EU:s landsbygdsprogram för att stödja ekologisk odling. Vi vill använda upphandlingen till att minska den klimatpåverkan som vår livsmedelskonsumtion orsakar. Om vi ska kunna minska jordbrukets och Sve-

riges klimatpåverkan är en minskad köttkonsumtion en bra väg att gå. Göteborgs kommun, Sveriges största upphandlingsenhet för livsmedel, har beslutat att endast köpa ekologiskt kött.

Vi tror att den offentliga sektorn måste ta ett större klimat- och miljöansvar i upphandlingar. Det kan handla om att införa vegetariska måltider inom offentlig verksamhet en eller flera dagar i veckan och att utforma och servera maträtter där en mindre mängd kött används. Även staten måste ta sitt ansvar. Vi menar att den statliga upphandlingen av mat måste inriktas på minskad klimatpåverkan.

Vi menar att staten via Miljöstyrningsrådet kan stärka kommunerna genom rådgivning och sakupplysningar. Även Kemikalieinspektionen bör stödja detta arbete genom att ge sakmässigt stöd till kommuner som vill upphandla mer miljömässigt.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7. Miljökrav, transport m.m., punkt 3 (MP)

av Per Bolund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:T526 av Stina Bergström m.fl. (MP) yrkande 27 och

2013/14:MJ223 av Jan Lindholm (MP) yrkande 2 och

avslår motionerna

2013/14:Fi230 av Christer Akej (M),

2013/14:Fi233 av Christer Akej (M),

2013/14:Fi241 av Esabelle Dingizian och Jonas Eriksson (båda MP),

2013/14:Fi262 av Lars Beckman (M),

2013/14:Fi291 av Irene Oskarsson (KD),

2013/14:Fi298 av Marie Granlund (S) yrkande 1 i denna del,

2013/14:MJ468 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 28,

2013/14:MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 9,

2013/14:MJ492 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkandena 23 och 24 samt

2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 8.

Ställningstagande

Bilpooler har framtiden för sig i ett klimatanpassat samhälle. Det är en form av bilägarande som möjliggör tillgång till bil när man verkligen behöver det och samtidigt styr bort från en daglig bilanvändning. Regeringen bör ge lämpliga myndigheter i uppdrag att se hur de ska kunna upphandla

en extern bilpoolsleverantör för myndighetens behov av biltransporter dagtid, med möjlighet för allmänheten att nyttja bilpoolen kvällstid, nattetid och helger.

Vidare anser jag att den s.k. SIN-listan (Substitute It Now) ska användas som ett verktyg av upphandlande myndigheter och enheter för att få en snabb ersättning av farliga kemikalier i alla produkter. Regeringen bör verka för att upphandlingsbestämmelserna ändras i detta avseende.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8. Miljökrav, transport m.m., punkt 3 (V)

av Ulla Andersson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:MJ468 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 28 och

avslår motionerna

2013/14:Fi230 av Christer Akej (M),

2013/14:Fi233 av Christer Akej (M),

2013/14:Fi241 av Esabelle Dingizian och Jonas Eriksson (båda MP),

2013/14:Fi262 av Lars Beckman (M),

2013/14:Fi291 av Irene Oskarsson (KD),

2013/14:Fi298 av Marie Granlund (S) yrkande 1 i denna del,

2013/14:T526 av Stina Bergström m.fl. (MP) yrkande 27,

2013/14:MJ223 av Jan Lindholm (MP) yrkande 2,

2013/14:MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 9,

2013/14:MJ492 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkandena 23 och 24 samt

2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 8.

Ställningstagande

Miljöanpassad offentlig upphandling är ett kraftfullt verktyg för att uppnå en långsiktigt hållbar konsumtion och produktion. Oavsett produkt bör livscykelperspektiv (från råvara till utfasning) ingå för att bedöma den totala miljö- och klimatpåverkan. För många livsmedel är produktionssättet avgörande för miljö- och klimatpåverkan och inte transportavståndet. Men om produktionssättet är lika kan transportavståndet vara avgörande ur miljö- och klimathänseende. För att i dessa fall möjliggöra för kommunerna att i ökad utsträckning kunna göra lokala upphandlingar av närproducerade varor behövs ett förenklat regelverk för offentlig upphandling. Regeringen bör låta utreda nödvändiga förändringar i LOU.

Den offentliga upphandlingen styrs även av EU:s regelverk. Regeringen bör verka för att EU:s regelverk för offentlig upphandling förenklas så att miljö- och klimatteffekter kan få större genomslag.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9. Sociala hänsyn, punkt 4 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Pia Nilsson (S), Jörgen Hellman (S), Bo Bernhardsson (S), Sven-Erik Bucht (S), Ardalan Shekarabi (S) och Ann-Kristine Johansson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Fi293 av Krister Örnfjäder m.fl. (S),

2013/14:Fi298 av Marie Granlund (S) yrkande 1 i denna del,

2013/14:Fi302 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (båda S) i denna del och

2013/14:N408 av Christer Adelsbo m.fl. (S) yrkande 4 och avslår motionerna

2013/14:Fi269 av Håkan Bergman m.fl. (S) och

2013/14:Fi288 av Hillevi Larsson (S).

Ställningstagande

I Sverige upphandlar den offentliga sektorn årligen för ca 600 miljarder kronor. Om upphandlingarna skedde mer strategiskt skulle många viktiga mål uppnås. Vi anser därför att regeringen bör ta fram en nationell strategi för sociala upphandlingar inom den offentliga sektorn. Genom att ställa sociala krav i upphandlingar kan man öka möjligheterna för att det offentliga tillsammans med det privata tar ansvar för en god kvalitet i verksamheten. Samtidigt kan det offentliga ställa krav på fler arbetstillfällen, sociala rättigheter, arbetstagares rättigheter, social integration och etisk handel.

Den sociala ekonomin består av organisationer och företag som är fristående från den offentliga sektorn och som bedriver samhällsnyttig verksamhet i demokratiska former utan vinstsyfte. Det överskott som uppstår används till att säkra driften och till att öka kvaliteten i verksamheten. Om 1 procent av de offentliga upphandlingarna gick till den sociala ekonomin skulle det innebära att staten och kommunerna köpte tjänster för minst 5 miljarder kronor. Det skulle innebära helt andra möjligheter för den sociala ekonomin att utvecklas. Staten och kommunerna skulle kunna göra mycket för att gynna de ideella aktörerna, t.ex. att upphandla i mindre kvan-

titeter, ställa sociala krav i upphandlingarna och låta vissa verksamheter bedrivs som försöksverksamheter för att finna nya vägar att ordna anställningar åt arbetssökande.

Det sociala företagandet bör ges samma tillgång till företagsrådgivning och kompetensutveckling som andra småföretag. Tyvärr råder det ofta brist på kunskap hos Almi om vilka behov och förutsättningar dessa företag har. Finansieringsvillkoren för sociala företag skiljer sig också från de villkor som gäller för vanliga företag.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10. Kvinnors företagande, mindre företag, närproducerat m.m., punkt 5 (MP)

av Per Bolund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Fi206 av Gunvor G Ericson och Jonas Eriksson (båda MP) yrkande 1 och

avslår motionerna

2013/14:Fi213 av Sten Bergheden (M) yrkande 1,

2013/14:Fi223 av Jan Ericson (M),

2013/14:Fi240 av Rickard Nordin (C),

2013/14:Fi266 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S) och

2013/14:Fi268 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S).

Ställningstagande

Kommuner kan välja mellan upphandling och kundval när de konkurrensut-sätter verksamheter, eller en kombination av båda. Upphandling innebär ofta höga inträdesbarriärer med stora initiala kostnader och långa kontrakt som skapar oligopol. Enligt en studie från Linköpings universitet från 2013 gynnas mäns företagande av kombinationen av stordrift och upphandling.¹ Regeringen bör se över reglerna för upphandling så att kvinnors företagande inte missgynnas.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

¹ Strukturerna och företagandet – en longitudinell studie av kvinnors och mäns företagande i spåren av den offentliga sektorns omvandling, Birgitta Sköld, 2013.

11. Skatteplanerande företag, punkt 8 (V)

av Ulla Andersson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Sk376 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 35.

Ställningstagande

Enligt en beräkning från Skatteverket är det nästan 50 miljarder kronor om året som borde ha betalats i skatt men som på grund av olika internationella transaktioner inte har betalats. En stor del av det är sådant som företag för ut från Sverige till skatteparadis i utlandet. En viss del av detta utgörs i sin tur av skattefinansierad verksamhet.

Denna typ av skatteplanering innebär att företag finansierar sin verksamhet med skattemedel men gör stora vinster på att själva undvika att betala skatt i Sverige. Detta innebär att våra gemensamma resurser inte används på bästa och mest effektiva sätt. Det innebär också att mer seriösa företag, som inte ägnar sig åt skatteplanering, missgynnas. Vänsterpartiet föreslår därför att reglerna för offentlig upphandling skärps. Staten ska inte teckna avtal med företag som har ägarkopplingar till skatteparadis. Regeringen bör därför verka för att staten vid offentlig upphandling inte skriver avtal med företag med koppling till skatteparadis.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

12. Kompetens och information, punkt 9 (V)

av Ulla Andersson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Sk376 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 34 och avslår motionerna

2013/14:Fi213 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2013/14:Fi231 av Eliza Roszkowska Öberg (M) och

2013/14:Fi242 av Jessica Polfjärd (M).

Ställningstagande

Med tanke på komplexiteten i regelverket för offentlig upphandling bör det införas krav på särskild utbildning för tjänstemän inom den offentliga sektorn som ska handlägga upphandlingar.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

13. Uppföljning och sanktioner vid brott mot LOU, punkt 10 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Pia Nilsson (S), Jörgen Hellman (S), Bo Bernhardsson (S), Sven-Erik Bucht (S), Ardalan Shekarabi (S) och Ann-Kristine Johansson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Fi214 av Teres Lindberg (S) i denna del,

2013/14:Fi238 av Lars Johansson och Shadiye Heydari (båda S) yrkandena 2 och 3,

2013/14:Fi239 av Shadiye Heydari och Lars Johansson (båda S) yrkandena 2 och 3,

2013/14:Fi298 av Marie Granlund (S) yrkande 2 och

2013/14:Fi304 av Jan-Olof Larsson och Catharina Bråkenhielm (båda S) yrkande 3.

Ställningstagande

Den senaste tidens avslöjanden om polska arbetare som utnyttjas i en kedja av underentreprenörer är enligt vår mening ingen engångsföreteelse. Det är ett allt vanligare systematiskt utnyttjande av människor i syfte att pressa priserna. Det är heller ingen slump utan effekterna av en medveten förd politik från regeringens sida. För att förhindra lönedumpning vill vi att regeringen återkommer till riksdagen med lagförslag som innebär att huvudentreprenören ska ha ansvar för att underentreprenörerna följer överenskomna avtalsvillkor och betalar skatter och avgifter.

Regeringen bör också utreda möjligheten att öka öppenheten och insynen vid offentliga upphandlingar. Vid uppenbara brott mot de rådande reglerna bör det vara möjligt att säga upp avtalet. Sådana brott bör vara skadeståndsgrundande, och kommunen bör få kompensation för de merkostnader det innebär att göra en ny upphandling.

Vi anser vidare att det bör vara obligatoriskt med en kontinuerlig uppföljning av offentliga upphandlingar för att säkerställa att ställda krav uppfylls.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

14. Vita jobb, punkt 11 (S, V)

av Fredrik Olovsson (S), Pia Nilsson (S), Jörgen Hellman (S), Bo Bernhardsson (S), Sven-Erik Bucht (S), Ulla Andersson (V), Ardalan Shekarabi (S) och Ann-Kristine Johansson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:Fi214 av Teres Lindberg (S) i denna del, 2013/14:Fi252 av Tomas Nilsson m.fl. (S), 2013/14:Fi300 av Phia Andersson m.fl. (S), 2013/14:Fi304 av Jan-Olof Larsson och Catharina Bråkenhielm (båda S) yrkande 2 och 2013/14:Sk411 av Leif Jakobsson m.fl. (S) yrkandena 8 och 9 samt avslår motion 2013/14:Fi299 av Phia Andersson (S).

Ställningstagande

Verktyget för upphandling som kallas vita jobb är en beprövad modell som har utvecklats tillsammans med jurister i Stockholms stad och som redan i dag används i t.ex. Malmö stad. Vi anser att regeringen bör verka för att denna modell införs i hela landet för att förhindra lönedumpning och försämring av arbetsvillkoren.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

15. Telefonitjänster, punkt 12 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Fi311 av Mikael Jansson och David Lång (båda SD).

Ställningstagande

Svenska myndigheter har i vissa fall upphandlat telefonitjänster i låglöneländer, bl.a. från Senegal. På grund av språkproblem och bristande lokal-känedom kan sådana upphandlingar medföra allvarliga kvalitetsproblem. Upphandlingar som åsidosätter kvalitetsskillnader av dessa slag kan inte

anses rättvisa. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med ett lagförslag om förbud för svenska myndigheter att upphandla telefonitjänster utanför Sverige om det innebär låg kvalitet för medborgarna.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

16. Lärlingsklausuler, punkt 13 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Pia Nilsson (S), Jörgen Hellman (S), Bo Bernhardsson (S), Sven-Erik Bucht (S), Ardalan Shekarabi (S) och Ann-Kristine Johansson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Fi222 av Kerstin Haglö m.fl. (S).

Ställningstagande

Ungdomsarbetslösheten ökar utan att tillräckliga åtgärder vidtas. Enligt vår uppfattning är det viktigt att denna fråga lyfts fram och att regeringen verkar för att det införs lärlingsklausuler vid offentlig upphandling där så är möjligt. Som det är nu är det ett slöseri med unga människor som inte kommer in på arbetsmarknaden.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Djurskydd, punkt 2 (V)

Ulla Andersson (V) anför:

Vänsterpartiet har tidigare motionerat om vikten av att stärka det svenska djurskyddet genom bl.a. ursprungsmärkning, ökade djurskyddskontroller, förbättrad djurhållning inom livsmedelsindustrin och miljöanpassade transporter. Genom att förenkla möjligheterna att ställa krav på djurskydd vill vi öka den inhemska produktionen av livsmedel. Vi ser stora förbättringsbehov inom dessa områden.

I avvaktan på förslag från regeringen om nya upphandlingslagar med anledning av de nya direktiven avstår jag dock från att reservera mig mot utskottets ställningstagande.

2. Kvinnors företagande, mindre företag, närproducerat m.m., punkt 5 (V)

Ulla Andersson (V) anför:

Vi i Vänsterpartiet anser att offentliga upphandlingar bör utformas så att produktionen av närodlade livsmedel stimuleras. Detta bör ske genom att möjligheterna för lokala producenter att lämna anbud i upphandlingar förbättras. Lokal upphandling bidrar till att skapa arbetstillfällena och får landsbygden att växa. Det är i detta sammanhang viktigt att det ställs krav på energieffektivitet vid köp av varor och tjänster. Man bör titta på den totala kostnaden för en produkt under den tid den kommer att användas, livscykelkostnaden, i stället för att fokusera på lägsta pris. Det är också viktigt att de goda exemplen sprids genom den ansvariga myndigheten. Vänsterpartiet anser dock inte att Konkurrensverket ska vara ansvarig myndighet när det gäller offentlig upphandling. Vi menar att Konkurrensverket har motverkat de möjligheter som finns att ta social- och miljömässig hänsyn.

I avvaktan på förslag från regeringen om nya upphandlingslagar med anledning av de nya direktiven avstår jag dock från att reservera mig mot utskottets ställningstagande.

3. Utmaningsrätt, punkt 6 (V)

Ulla Andersson (V) anför:

I likhet med utskottet anser jag att motionerna om utmaningsrätt ska avslås. Från Vänsterpartiets synvinkel är vi särskilt kritiska mot att det ska vara ett enskilt företag som ska ha rätt till företräde till en marknad och överordnad demokratiska beslut på det sätt som utmaningsrätten är utformad.

4. Valfärdstjänster och hälso- och sjukvård, punkt 7 (V)

Ulla Andersson (V) anför:

I likhet med utskottet anser jag att motionerna om utmaningsrätt ska avslås. Enligt min bedömning har LOV inte ökat mångfalden i verksamheten utan enbart antalet företag. Vänsterpartiet vill se en verklig valfrihet där den äldre själv får större inflytande över biståndsbesluten och därmed de insatser som görs. Dessutom vill vi att ett antal timmar per vecka ska vara fria för den äldre att använda till fria aktiviteter med stöd av hemtjänsten. Vänsterpartiet anser att varje skattekrona i en välfärd som drivs i offentlig regi kan gå till att höja kvaliteten. Allt överskott återinvesteras i verksamheten i stället för att plockas ut som vinst till ägarna.

5. Vita jobb, punkt 11 (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Sverigedemokraterna vill införa den s.k. vita jobb-modellen. Det är en upphandlingsmodell som kan appliceras på all offentlig upphandling och som ställer ett antal krav på de anbudsgivande företagen. Bland annat ska företagen erbjuda sina anställda kollektivavtalsenliga villkor. Detta ska också tydligt specificeras i upphandlingsunderlagen och syftar ytterst till att motverka lönedumpning och att försäkra att även utstationerad arbetskraft åtnjuter adekvata villkor. Kravet ska framgå klart och tydligt så att det inte finns några oklarheter om när ett företag brutit mot upphandlingsavtalet. Huvudentreprenörsansvar ska krävas, vilket medför att huvudentreprenören ansvarar för att även underentreprenörer följer de regler som ställs upp. Detta är direkt nödvändigt eftersom huvudentreprenören annars kan anlita underentreprenörer som i sin tur anlitar antingen svart arbetskraft eller ägnar sig åt lönedumpning genom att inte erbjuda kollektivavtalsenliga villkor till utstationerad arbetskraft. De osunda konkurrensvillkoren tillåts i så fall fortleva. Brott mot reglerna ska kunna rendera i att avtalet rivs upp och i vissa fall även i skadeståndsanspråk. Utöver detta ska det anbudsgivande företaget godta att kommunens (eller motsvarande) kontrollanter har rätt att undersöka handlingar som kan vara relevanta för att försäkra sig om att villkoren uppfylls. Detta gäller även för eventuella underentreprenörer. Det kan röra sig om sådant som löne- och anställningslistor, skattebetalningar och motsvarande. Det blir också relevant att kontrollera att företaget betalar skatt och arbetsgivaravgifter som står i paritet med reglerna såsom de anges i relevant kollektivavtal. Att neka eller hindra kontrollanterna ska i det ljuset ses som ett uppenbart brott mot upphandlingsavtalet.

Vita jobb-modellen har provats i Stockholm och har lett till flera positiva erfarenheter.

Det är utifrån det perspektivet tråkigt att Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har insisterat på att inkorporera närmast drakoniska kontrollkrav på företagarna i sin reservation i frågan. Dessa vidare krav, som går

utöver vad som ligger inom ramen för vita jobb-modellen, gör gällande att företag som tillhandahåller upphandlade tjänster ska krävas på en redovisning där *alla* intäkter och utgifter kopplade till upphandlingen redovisas. Detta skulle ställa en orimlig börda på inte minst mindre företag, vilket vore ytterst olyckligt eftersom mindre företag redan i nuläget har svårt att hävda sig i konkurrensen vid offentliga upphandlingar. Det skulle även inkräkta på företags legitima rätt till vissa affärshemligheter.

Sverigedemokraterna kan därmed, dessvärre, inte ställa sig bakom reservationen *i sin helhet*, varför vi i stället lämnar ett särskilt yttrande i frågan.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:Fi206 av Gunvor G Ericson och Jonas Eriksson (båda MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över reglerna för upphandling så att kvinnors företagande inte missgynnas.

2013/14:Fi211 av Cecilia Widegren (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lokal mat.

2013/14:Fi213 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att uppmana till att dela upp offentliga upphandlingar så att fler mindre företag kan delta.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tydligare information till företagen om hur offentliga upphandlingar fungerar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att livsmedel som köps in av svenska offentliga inrättningar bör uppfylla kraven i svensk lagstiftning.

2013/14:Fi214 av Teres Lindberg (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunernas ansvar när det gäller att stävja lönedumpning, utnyttjande av utländsk arbetskraft och alla former av ekonomisk brottslighet.

2013/14:Fi216 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatorisk utmaningsrätt för kommuner och landsting.

2013/14:Fi222 av Kerstin Haglö m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att det införs lärlingsklausuler vid offentlig upphandling där så är möjligt.

2013/14:Fi223 av Jan Ericson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en strategi för gynnande av småföretag vid offentlig upphandling.

2013/14:Fi230 av Christer Akej (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lagen om offentlig upphandling.

2013/14:Fi231 av Eliza Roszkowska Öberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av statens och kommunernas upphandling av informations- och kommunikationsteknik.

2013/14:Fi233 av Christer Akej (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lagen om offentlig upphandling och designprodukter.

2013/14:Fi238 av Lars Johansson och Shadiye Heydari (båda S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att leverantörer vid erhållen upphandling lägst ger sina anställda i princip kollektivavtalsenliga villkor, motsvarande det en utstationerad arbetstagare ska tillförsäkras enligt 5 § och 5 a § lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av öppna handlingar för de fackliga kontrollanter som kommunen väljer att anlita vid en upphandling för att granska huvud- och underentreprenörer.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av sanktioner vid brott mot upphandlingsreglerna.

2013/14:Fi239 av Shadiye Heydari och Lars Johansson (båda S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att leverantören vid erhållen upphandling lägst bör ge sina anställda i princip kollektivavtalsenliga villkor, motsvarande det en utstationerad arbetstagare ska tillförsäkras enligt 5 § och 5 a § lagen (1999:678).
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av öppna handlingar för de fackliga kontrollanter kommunen väljer att anlita vid en upphandling för att granska huvud- och underentreprenörer.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av sanktioner vid brott mot upphandlingsreglerna.

2013/14:Fi240 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lokala matproducenters deltagande i offentliga upphandlingar.

2013/14:Fi241 av Esabelle Dingizian och Jonas Eriksson (båda MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om offentlig upphandling med sociala krav.

2013/14:Fi242 av Jessica Polfjärd (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om upphandlingskompetens.

2013/14:Fi245 av Anne Marie Brodén och Finn Bengtsson (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stimulera till ett introducerande av utmanarrätten i Sveriges kommuner.

2013/14:Fi247 av Hans Backman (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa utmaningsrätt i hela Sverige.

2013/14:Fi252 av Tomas Nilsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nationellt införande av vita jobb-modellen.

2013/14:Fi262 av Lars Beckman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten till tydligare kvalitetskrav vid upphandlingar av resor för funktionshindrade.

2013/14:Fi266 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över lagen om offentlig upphandling utifrån bl.a. kriterier som närproducerat.

2013/14:Fi267 av Kurt Kvarnström och Roza Güclü Hedin (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över lagen om offentlig upphandling.

2013/14:Fi268 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över lagen om offentlig upphandling utifrån bl.a. kriterier som närproducerat.

2013/14:Fi269 av Håkan Bergman m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en nationell strategi för sociala upphandlingar inom den offentliga sektorn tas fram.

2013/14:Fi271 av Lars Johansson m.fl. (S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommuner ges möjlighet att begränsa förfrågningsunderlag vid upphandling av välfärdstjänster och tillträde till valfrihetssystem till icke vinstdrivande organisationer.

2013/14:Fi288 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av lagen om offentlig upphandling med fokus på att främja sociala hänsyn.

2013/14:Fi291 av Irene Oskarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om offentlig upphandling vid verksamhet för barn och om giftfria förskolor.

2013/14:Fi293 av Krister Örnfjäder m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge möjlighet för organisationer och företag som verkar inom den sociala ekonomin att få en bättre konkurrenssituation.

2013/14:Fi298 av Marie Granlund (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att kunna ställa krav på kollektivavtal, miljöhänsyn, non-profit etc. vid offentlig upphandling.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör vara obligatoriskt med kontinuerlig uppföljning av offentliga upphandlingar för att säkerställa att ställda krav uppfylls.

2013/14:Fi299 av Phia Andersson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av lagen om offentlig upphandling.

2013/14:Fi300 av Phia Andersson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Vita Jobb vid offentliga upphandlingar.

2013/14:Fi302 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om offentlig upphandling.

2013/14:Fi304 av Jan-Olof Larsson och Catharina Bråkenhielm (båda S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten och statliga myndigheter vid offentliga upphandlingar av tjänster ska kräva att levererande företag vid utförande av upphandlat arbete följer grundläggande villkor i tillämpligt branschavtal.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att särskilda upphandlingsvillkor bör utformas som försvårar svart verksamhet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bristande uppfyllelse av avtalsvillkoren utgör skadestånds- och hävningsgrund för avtalen.

2013/14:Fi311 av Mikael Jansson och David Lång (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda en lag om förbud för svenska myndigheter att upphandla telefonistjänster utanför Sverige om detta ger för låg kvalitet för medborgarna.

2013/14:Sk376 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att krav på kollektivavtalsenliga villkor bör ställas vid all offentlig upphandling inom den statliga sektorn.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det i lagen om offentlig upphandling (LOU) även bör tydliggöras ytterligare att villkor motsvarande kollektivavtalsvillkor kan ställas vid en offentlig upphandling.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i samband med den pågående revisionen av EU:s direktiv om offentlig upphandling bör driva frågan om att tydliggöra medlemsstaternas möjligheter att ställa krav på kollektivavtalsenliga villkor vid offentliga upphandlingar.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krav på särskild utbildning för tjänstemän inom den offentliga sektorn som ska handlägga upphandlingar.

35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att staten vid offentlig upphandling inte skriver avtal med företag med koppling till skatteparadis.

2013/14:Sk411 av Leif Jakobsson m.fl. (S):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att krav på kollektivavtal och kollektivavtalsenliga villkor ska gälla vid offentlig upphandling och då även för entreprenörer och hela underleverantörskedjan.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kraven på kollektivavtal och kollektivavtalsenliga villkor ska gälla oavsett om de anställda bor i Sverige eller bara vistas här tillfälligt.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en uppförandekod liknande verktyget ”vita jobb” bör inarbetas i och bli en del av lagstiftningen om offentlig upphandling i syfte att eliminera svartjobb, skattefusk och ekobrott inom densamma.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska krävas en redovisning av företag inom offentlig upphandling som tillhandahåller den upphandlade tjänsten där alla intäkter och utgifter som är kopplade till upphandlingen redovisas.

2013/14:U316 av Åsa Romson m.fl. (MP):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommunerna, landstingen och staten ska ställa krav på att produktion sker under drägliga förhållanden där mänskliga rättigheter respekteras.

2013/14:So360 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att se över reglerna i LOU för att säkerställa mångfald och göra det möjligt för fler aktörer att delta i upphandlingar.

2013/14:T526 av Stina Bergström m.fl. (MP):

27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge lämpliga myndigheter i uppdrag att se hur de skulle kunna upphandla en extern bilpoolsleverantör för myndighetens behov av biltransporter dagtid, med möjlighet för allmänheten att nyttja bilpoolen kvällstid, nattetid och helger.

2013/14:MJ223 av Jan Lindholm (MP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att vid teknikupphandling hänvisa till SIN-listan som en metod att påskynda utbytet av skadliga kemikalier mot mindre skadliga.

2013/14:MJ426 av Richard Jomshof (SD):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag till lagstiftning om att allt kött som köps in via offentlig upphandling ska komma från djur som slaktats i enlighet med svenska djurskyddsregler.

2013/14:MJ468 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU:s regelverk för offentlig upphandling förenklas så att miljö- och klimat effekter kan få större genomslag.

2013/14:MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att statlig upphandling av mat ska inriktas mot mat med mindre klimatpåverkan.

2013/14:MJ492 av Matilda Ernkrans m.fl. (S):

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska arbeta för att den offentliga sektorn genom sin upphandling verkar för ett miljövänligare samhälle med en minskad mängd kemikalier i offentliga verksamheter.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Kemikalieinspektionen och Miljöstyrningsrådet ska ge sakmässigt stöd till kommuner och landsting som vill upphandla mer miljövänligt med mindre farliga ämnen.

2013/14:MJ518 av Helena Leander m.fl. (MP):

47. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ställa djurskyddskrav i offentlig upphandling som minst motsvarar svensk djurskyddslag.

2013/14: MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör anta en strategi för funktionsupphandling.

2013/14: N408 av Christer Adelsbo m.fl. (S):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur lagen om offentlig upphandling bättre kan utformas för att svara mot de särskilda behoven hos sociala företag.